

«ΣΚΙΕΣ»

Στόν κ. Δ. Τανταλίδη

Τῆς μούσας εἶσαι ἀνάθεμα
τῆς Χάλκης τὴ βλαστάρη
Καὶ φέγγεις μέσα στὶς «Σκιές»
σάν τὸ μαργαριτάρι.

Ψέλνεις τοῦ κόσμου τὰ καλὰ
τῇ γῇ καὶ τὰ αἰθέρια
τῇ θάλασσᾳ καὶ τὰ βουνὰ,
φεγγάρι καὶ ἀστέρια.

Ραχούλες βράχια σύνεργα
τὰ σώριασες μπουστιά σου
κι' ὅλα μὲ χάρη βλέπουνε
τῇ σπιθαμῇ ματιὰ σου.

Καὶ ἄψαχτο δὲν ἔμεινε
πλευρούμενο χορτάρι
κι' ἀφ' ὧν τὸν κρύο θάνατο
σκεπάζεις μὲ κλωνάρια.

Φεύγει γοργὰ ἡ σάττα μου
στά ἀπάτητα λιβάδια
γιὰ νὰ μαζώξῃ λούλουδα
κι' ἀμύραντα χορτάρια,

Καὶ μὲ τῆς δάφνης τὸ κλαδί
στεφάνει θέλω πλέξει
νὰ στεφανώσω τὶς «Σκιές»
πού δειχνανε τῇ φέξῃ.

Ἀπ' τὴ Τσαντώ τῆς Θράκης

ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΤΡΑΠΑΝΗΣ

ΚΑΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΨΗ

Ἄς μὴ ξαφνιαστῇ ὁ ἀναγνώστης διαβάζοντας τὸν τίτλο τοῦ ἔργου μου. Δὲ σκοπεῖω νὰ κάνω λόγο γιὰ τὸ ὁμορφο δῶμα τοῦ φίλου μας Ἀχιλ. Γεωργιάδη, γιατί δὲν εἰμαι ἀρμόδιος γιὰ μιὰ τέτλια δουλειά. Τὸ θέμα μας ἰδῶ εἶναι γιὰ τὴν προκομμένη τὴν καθαρεύουσα καὶ τοὺς δουλευτάδες τῆς, πού κοιτάζουμε νὰ θαμπώσουν τὰ μάτια μας μὲ λέξεις φουσκωμένες καὶ ξετρυπωμένες ἀπὸ τὰ λεξικά, ἐνῶ κατὰ τὸ ἀρχαῖο ἀπὸ φόρεμά τους κρύβονται κοινοτυπίες γελοῖες κι' ἀνόητες, σάν τὸν ἐλεεινὸ γαῖδαρο τοῦ μύθου πού κρυβότανε κάτω ἀπὸ τὴν λιονταρήσια προβιά.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τοῦ ἔργου ἀφ' ὧν εἶναι ὁ «μέγας καὶ πολὺς» Παγανέλης, ὁ «γλαφυρώτατος χειριστὴς τοῦ καλῆμου». Σ' ἓνα συμριναῖκο φύλλο διαβάξω ἓνα ἄρθρο τοῦ γιὰ τὸ Μυστρά. Πρέπει νὰ πῶ ἰδῶ πῶς τὰ συμριναῖκα φύλλα ἀμαδοῦνε στὰ ἑλληνικὰ ἄρθρα κανενὸς κατὰ συνθήκη ξακουστοῦ λογίου, τὸ παίρνουν καὶ τὸ ξαναδημοσιεύουν, γιὰ νὰ δείξουνε, λένε, «πρότυπον ἔργου εἰς τοὺς χειριζομένους τὴν ἀθάνατον γλῶσσάν μας». Τὸ σημερινὸ φαίνεται νὰ τυπώθηκε πρῶτα-πρῶτα στὶς «Ἀθίνες» τοῦ Πάρι.

Ἄς ρίξουμε λοιπὸ μιὰ ματιὰ σὲ δάφνη.

«Καίτοι τὰ ἐρεῖπια τοῦ Μυστρά διίστανται ἐκ διαμέτρου καὶ ὡς ἱστορία καὶ ὡς ἥθος καὶ ὡς ρυθμὸς κτλ. δύναται τις ἐν τούτοις ν' ἀνεύρῃ μεταξὺ τούτων καὶ ἐκείνων σημείον τι κοινόν... τὸ σημεῖον τοῦ ὀλέθρου δηλονότι καὶ τὴν κοινότητα τῶν ἐρεῖπιων καὶ τῆς καταστροφῆς. Παρατηρήστε ἔκφραση κ' ἰδέα πρωτότυπη μιὰ φορὰ! Ὁ κ. Παγανέλης ὕστερα ἀπὸ τὴν τὴν διαφορὰ πού ὑπάρχει ἀνάμεσα Μυστρά καὶ Σπάρτης, βρῆκε πῶς ἔχουν καὶ σημεῖο κοινόν, πῶς εἶναι δηλ. καὶ οἱ δύο πόλεις ρεῖπια καὶ χαλά-

σματα! Κατ' ἀπὸ τὸν τρόπο μποροῦμε νὰ ποῦμε: «Ἄν κι ὁ δεινὰς διαφέρει ἀπὸ τὸν τάδε καὶ στὰ φρονήματα καὶ στὸ μυαλὸ κτλ. ἔχουν ὅμως ἓνα σημεῖον πού τοὺς ἐνώνει, πού εἶναι δηλ. κ' οἱ δύο τοὺς ἀθρόποι ἔχοντας κεφάλι, χεῖρια, πόδια κτλ.». Ἀνάλογα μποροῦμε νὰ ποῦμε ἀλλὰ-καθαρεβουσιάνικα: «Καίτοι τὰ σώματα τῶν κ.κ. Μιστριώτη καὶ Σουρῆ διίστανται ἐκ διαμέτρου καὶ ὡς ἀνάστημα καὶ ὡς γαστήρ καὶ ὡς στόμα κτλ. δύναται τις ἐν τούτοις ν' ἀνεύρῃ μεταξὺ τούτου καὶ ἐκείνου κοινὸν σημεῖον καὶ δεσμὸν συνάπτοντα ἀμφοτέρους, τὸ σημεῖον δηλ. τοῦ γουργουρισμοῦ τῆς γαστρὸς ἀμφοτέρων ὅταν κρυολογήσωσι, καὶ τὴν κοινότητα τοῦ στόματος, ὅπερ ἀμφοτέροι ἀνοίγουν ὅπως ἐκφουρνίσωσιν ἀνοησίας».

«... Ἀκμή καὶ ἰσχύς ἤνθισέ ποτε (σέποτε· παρακάτου λέει: παρὰ τὰ ποτε=τάποτε)... Τί ἀπέμεινε σήμερον;... Ἀπὸ τῶν ἐρεῖπιων τῆς ἀρχ. Σπάρτης βλέπει τις τὰ ἐρεῖπια τοῦ Μυστρά καὶ ἀπὸ τούτων πάλι, τὰ ἐρεῖπια τῆς Σπάρτης». Μὰ τί ἤθελε ὁ σὺρ Παγανέλης; νὰ βλέπει τὸ Μυστρά ἀπὸ τῆς Σπάρτης, χωρὶς τούτη νὰ φαίνεται ἀπὸ τὸ Μυστρά; Βέβαια! ἀπὸ τῆς Μυτιλήνης φαίνεται ἀντικρὺ τὸ Ντικελὶ τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἀπὸ τὸ Ντικελὶ πάλι φαίνεται ἡ Μυτιλήνη!

Ἦτο στιγμή, καθ' ἣν σκοτισθὲν καὶ ἀμαυρωθὲν ἐσελῆγε μόλις ὡχρίσαν τὸ ἄστρον τῶν Ἀθηνῶν. Πρῶτα σκοτίστηκε καὶ ἀμαυρώθηκε τὸ ἔστρο ἀπὸ κ' ὕστερα ὡχρίασε;

Ἄτὸ πνεῦμα τοῦ ὀλέθρου, τοῦ χρόνου ἡ οὐδὲν σεβομένη ἐπιρροή. Ἐχεῖ κι ὁ ὀλεθρὸς πνεῦμα; μὰ θὰ ἐννοεῖ βέβαια ἡ πνοή, τὸ φύσημα ἀναγκάστηκε νὰ τὸ ἀλλάξῃ: ἰδῶ γιατί λίγο παραπάνω εἶπε: «τοῦ χρόνου ἡ ἀνηλεὲς πνοή»· γι' ἀπὸ τὴν ἔβαλε καὶ «τοῦ χρόνου ἡ ἐπιρροή»· κ' ἔτσι βολεύονται τὰ πράγματα μιὰ μορφή.

Ἄ Ὀρφάνῃ ἡ δόξα (ἡ καμμένη) εἶχε βρεῖται μὲ τὰ δάκρυά της τὰ ἥρωικά ἐδάφη τῆς ἀρχ. Ἑλλάδος καὶ συστειλῇ ἐξ ἄλλους τὰς πτέρυγας αὐτῆς (ποῖας αὐτῆς; τῆς δόξας βέβαια· μὰ τότε γράφει αὐτῆς) περὶ τὴν ἀστράπτουσαν κεφαλὴν τῆς (ποῖας τῆς; τῆς δόξας ἢ τῆς Ἑλλάδος;); Ἄς μὴ λυπᾶται ὁ κ. Παγανέλης· ἡ δόξα θὰ διαστειλῇ τώρα τὶς φτερούγες της γιὰ νὰ σκεπάζῃ καὶ δροσίσει τὸν ἴδιο γλαφυροκαλῆμο.

Ἄ Χωρὼν διὰ τῆς μαρεοσπάρτου, λεμονοφύτου καὶ ἑλαιοφύτου πεδιδόος τῆς Σπάρτης... Γιατί ὄχι καὶ μαρεοφύτου; ἀμὲ τὸ λεμονοφύτου; βέβαια λεμονοσπάρτου δὲν πάει· γιατί τότες θὰ νόμιζε κανεὶς πῶς ὁ κάμπος εἶτανε σπαρμένος μὲ λεμόνια, πού θὰ εἶταν πιά σάπια, καταλλήλα γιὰ τὴν ράχη τοῦ γλαφυροῦ. Μὰ πῶς ὁ κάμπος εἶτανε λεμονοφύτος, δηλ. φυτεμένος μὲ λεμόνια; λεμονοφύτος φαίνεται, ἤθελε νὰ πῇ. «Ἦκουσιν τὴν ἡχὴ τῶν βημάτων μου... καὶ δονούμενον τὸν ἀέρα ἀπὸ τὸν ἀντίλαλον τῆς φωνῆς μου...». Ὁ κ. Παγανέλης, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ γραφόμενά του, ταξίδεψε μονάχος· τί εἶχε λοιπὸν καὶ φώναζε γιὰ νὰ ταράξῃ τὸν ἀέρα; μήπως οἱ σοβαρὲς σκέψεις τοῦ ἀναδαν τὰ σωθικά του, σάν πού λέει κάπου κι ὁ Ζολᾶς, καὶ γ' ἀπὸ ἀρχίζε τις φωνές; Κυριελέησον!

Ἄ Ἐρεῖπια ἐπὶ ἐρεῖπιων κατακυλιόμενα θὰ καλύψωσι καὶ θὰ αὐξήσωσι τὰ θλιβερά καὶ ἐγκαταλειμμένα ἀχαλάσματα τοῦ Μυστρά, ὅπου... Ὁ καμμένος ὁ γλαφυρός! εἶπε δύο φορές τὴν λέξη ἐρεῖπια καὶ γιὰ νὰ μὴν τὴν ἐπαναλάβῃ ἔγνω ἂν ἔρηρησιν δεινότητι τοῦ νὰ τὴν ἀλλάξῃ μὲ τὸ ἀχαλάσματα (τὰ εἰσαγωγικά δικὰ του) κ' ἔτσι νόθεψε τὸ γλαφυρὸ ἄρθρο τοῦ μὲ τὴν χυδαία ἀπὸ τὴν λέξη.

Ἄ... Ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβόλου ἀναγλύφως ἐπιφαίνεται εἰργασμένος ὁ Σωτήρ. Ἀπὸ τὸ ἐπὶ-

ρημα ἀναγλύφως εἶναι τρέλλα· σιγά-σιγά θὰ ποῦμε καὶ ἀνακλιντῶς (ἀπὸ τὸ ἀνάκλιντρον) ἀναβάθρως (ἀπὸ τὸ ἀνάβαθρον). Θὰ μοῦ πείτε ἴσως πῶς ἀπὸ οὐσιαστικά δὲ γίνονται ἐπιρρήματα εἰς-ως, ἐνῶ τὸ ἀναγλύφως γένηκε ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφος· μὴ σὰς νοιάζει κ' ἡ καθαρέβουσα τὰ βολέβει καὶ τὰ συγυρῇ ὅλα.

Τί κρίμα, νὰ μὴν ἔχουμε πάντα πρόχειρες τίς Ἀθηναῖκες φημερίδες γιὰ νὰ γλεντοῦμε μὲ τοὺς γλαφυρούς! Δὲν πειράζει ὅμως, χάρη στὸ βαρβαροπάζαρο τοῦ «Νουμά» καμαρώνουμε κάθε βδομάδα τὰ μαργαριτάρια τῆς καθαρέβουσας παρμένα ἀπὸ τίς φημερίδες κι ἀπὸ ἐπιστημονικά συγγράμματα.

Νηοὶ τῆς Μυτιλήνης, 6 τοῦ Θεριστῆ 1906.

ΕΝΑΣ ΡΑΓΙΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΔΟΓΙΟΤΑΤΙΣΜΟΙ

Φίλε Νουμά,

Κ' ἓνα ἀκόμη πού ἀξίζει νὰ μείνῃ.

Ἡ σκηνὴ σ' ἓνα βιβλιοπωλεῖο. Δυὸ λογιώτατοι συζητοῦν γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ εἶναι γραμμένη μιὰ γραμματική. Ἀπάνω στὸ θυμὸ τοῦ ὁ ἓνας ἀρχίζει νὰ μιλᾷ ἀρχαῖα ἑλληνικά:

— Ἄλλοις ἔδοξε, φίλε μου, κρίνουν περὶ γραμματικῶν συστήματος.

Ἡ ἔννοια εἶτανε, ὅτι δηλ. ἄλλοι εἶναι ἀρμόδιοι καὶ ὄχι ἐσύ.

Ὁ Β'. — Ἐδοξε παντὶ τῷ ὀρθῶς φρονούντι καὶ κρίνonti.

Ὁ Α'. — Ὅχι, δὲν ἔδοξε παντὶ. Πρέπει νάχῃ καὶ τὴν ἀπαιτούμενην πείραν.

Καὶ τὸ κακόμοιρο τὸ ἔδοξε πῆγε κ' ἔρθε κάμποςες φορές σάν τόπι, κι' ἂν εἶχε μιλιὰ θὰ τοὺς ἔλεγε:

— Μωρὲ παιδιά, τί θέλετε ἀπὸ μένα, ἀφοῦ δὲ μὲ καταλαβαίνετε;

Ο ΑΝΗΣΥΧΟΣ

ΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ ΠΑΛΙ

Ἀγαπητὴ «Νουμά»,

Δὲν εἶναι καὶ τόσο βέβαιο αὐτὸ πού λέει ὁ φίλος σου κ. Λε. Πα. πῶς, κι ἂν εἶταν γραμμένο στὴ Γραφὴ «οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ», πάντα θὰ ἐνοοῦσε τοὺς ἀγγέλους. Ἡ δική μου τουλάχιστο πεζὴ ἀντίληψη εἶναι πῶς ἐννοεῖ ἀνθρώπους, ἂν καὶ δὲν ξέρω νὰ πῶ ποιά φυλὴ εἶτανε. Ἄν ἄλλος τοὺς θέλει ἀγγέλους ἢ διαβόλους, εἶναι λεύτερος νὰ τοὺς βαρτίσῃ κατὰ τὸ κέφι του, δὲν εἶναι ὅμως καθόλου λεύτερος νὰ στραβώῃ τὸ κείμενο μὲ τὴν ψεύτικη προσθήκη, πῶς κατέβαιναν ἀπ' τὸν οὐρανὸ οἱ ἀγγελοὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ παντρεύοντουσαν.

Ὅμως κι ὅζω ἀπ' αὐτὸ ἐπιμένω πῶς κ' ἡ μετάφραση τῶν Ἑβδομήντα—δὲν τὴν ἔξω αὐτὴ τῆς Μόσκας πού ἀναφέρει ὁ κ. Λε. Πα., ξέρω ὅμως ἄλλες ποῦναι τυπωμένες στὴ Γερμανία καὶ στὴν Ἀγγλία—μιλάει γιὰ γιοὺς τοῦ Θεοῦ στὴ Γένεση. Ἄν προσθέτῃ καὶ πῶς κατέβηκαν ἀπ' τὸν οὐρανὸ ἢ ἂν ὁ κ. Μπ. Ἀννίνος δὲν εἶπε τίτιο πρᾶμα—τουλάχιστο ἐγὼ ἔτσι θυμάμαι νὰ εἶδα γραμμένο—τότες παίρνω πίσω ἐκεῖνο πού εἶπα, ὅτι ἡ ψεύτης εἶναι ἡ δὲν ξέρεῖ τί λέει.

ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ